

Makrofotografie je po mnoha stránkách jako pečlivě režírovaný napínavý špionážní film. Jste opuštěnými detektivy hledajícími řešení, všechno se spiklo proti vám. Snažíte se přijít na kloub záhadám, musíte při tom překonat různé překážky, nakonec snad, s trochou pomoci, případ vyřešíte a za odměnu dostanete princeznu či prince. Kdo je vaší překážkou, trestem, úhlavním nepřitelem, nejhorším potížistou? Odhalili jste ho: sám arcipekelník Světlo – anebo ta skutečnost, že ho nikdy nemůžete najít.

V této kapitole vás provedu všemi polohami osvětlení v makrofotografii. Nemohu zaručit, že po vyřešení detektivní záhady budou princezna či princ vaší odměnou, ale mohu vás utěšit alespoň následujícím: Až se naučíte využívat přirozené a umělé osvětlení k svému nejlepšímu prospěchu, už vás nic nemůže zastavit od snímání výtečných makrofotografií. Případ je vyřešen.

Proč potřebujeme dobré osvětlení?

Nejjednodušším způsobem osvětlení objektu je vzít na vědomí jeho stávající osvětlení. Když se rozhlédnete: kdyby nebylo světla, neviděli byste kolem sebe nic. Teoreticky vzato, když něco vidíte, jste schopni to i vyfotografovat.

Skutečnost je mírně odlišná: v porovnání s fotografickou technikou je lidský zrak ke slabému osvětlení tolerantnější. To platí dvojnásob pro digitální fotografii: snímání ve slabém světle vyžaduje delší expoziční časy, a to je problém sám o sobě. Při práci s makrofotografií jsou fotoaparát i motiv náchylné k otřesům a pohybu, což se jen zhorší, když musíte používat dlouhé expoziční

časy. Osvětlení je nejdůležitějším nástrojem pro překonání omezení způsobených fotografickou výbavou, používanou ve světě makrofotografie.

Dlouhé expoziční časy

Když digitálním fotoaparátem dlouho exponujete, podobně jako na snímku 3-1, obrazový snímač se zahřeje, což zvýrazní přirozené slabiny CCD i CMOS snímače (dvě hlavní technologie snímání čipu užívané v digitálních fotoaparátech). Tím dojde k nerovnoměrnému měření světla světlocitlivými buňkami obrazového snímače. Tato nerovnoměrnost se projeví jako šum, digitální obrazová vada, která snižuje kvalitu snímku. Jinými slovy: expoziční časy kratší než 1/2 s jsou důležité pro snížení digitálního šumu ve vašich snímcích. Nutno dodat, že digitální zrcadlovky jsou méně náchylné k tomuto jevu než kompaktní digitální fotoaparáty.

Technologie fotoaparátů se sice zlepšuje a digitální přístroje zlepšují svou schopnost zvládnout dlouhé expoziční časy, šum vzniklý během dlouhé expozice je i nadále slabinou, které byste se měli vyhýbat. Problém minimalizujete, pokud se vám podaří udržet časy závěrky pod jednou vteřinou; pokud si však všimnete, že fotoaparát i nadále generuje mnoho šumu, budete se muset dopracovat ke kratším expozičním časům.

Je-li odhlédnuto od překonávání tohoto problému, osvětlení můžete využít k výborným tvůrčím efektům. Dobré osvětlení odděluje běžný snímek od výborného snímku a čím více času věnujete zdokonalení svých osvětlovacích technik, tím lepší budou vaše fotografie.

Tato pivní láhev byla osvětlena jedinou svíčkou. Snímáno objektivem s pevnou ohniskovou vzdáleností Canon 50 mm f/1.8 a 24 mm mezikroužkem, 1 s, f/1.8, ISO 100.

Otřesy a pohyb

I kdyby váš fotoaparát byl v nejlepším stavu, vytvářel čisté, přesné a dokonalé otisky skutečnosti ležící před objektivem, dlouhé expoziční časy zůstanou problémem. Tato potíž se projeví otřesy. Každý pohyb fotoaparátu nebo objektu, který snímáte, způsobí rozmazání snímku a je snadné pochopit příčinu. Představte si, že fotografujete mouchu, podobnou té na snímku 3-2. Čas závěrky fotoaparátu nastavíte na 1/10 s, ale moucha pochoduje po listu. Desetina vteřiny není dlouhý čas, pokud jste rychlími čtenáři, pře-

čtete za tu dobu jedno slovo téhle věty, ale jestli se moucha pohne během tohoto času, bude rozmazaná.

Čím více se přibližujete k objektu makrofotografie, tím více záleží na expozičním čase. Když se portretovaná osoba pohne během expozice o 1 mm, těžko zaznamenáte tento pohyb na výsledné fotografii. Pokud moucha popojde o 1 mm v případě extrémní makrofotografie, kdy snímáte její oko, odejde vám rovnou ze záběru.

Poměrně velký dopad dokonce i velmi drobných pohybů při extrémní makrofotografii se netýká jen toho, co fotografujete.